

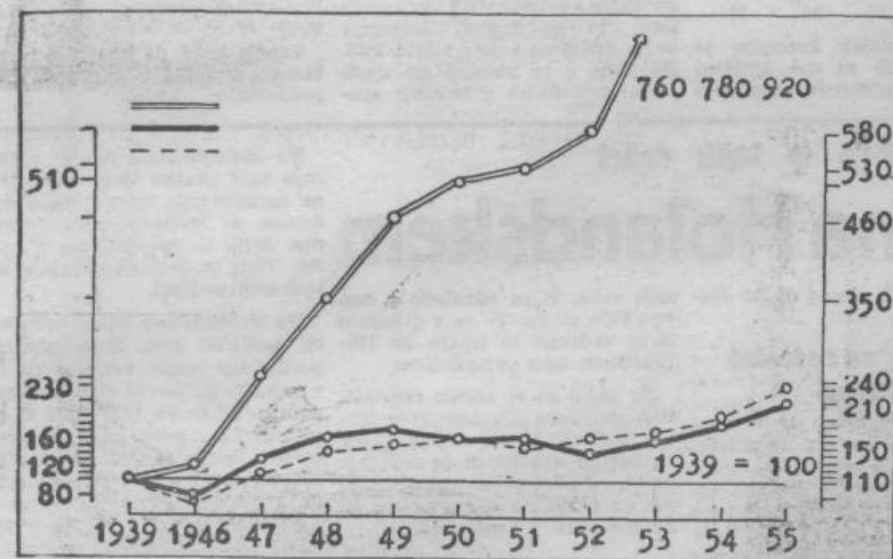
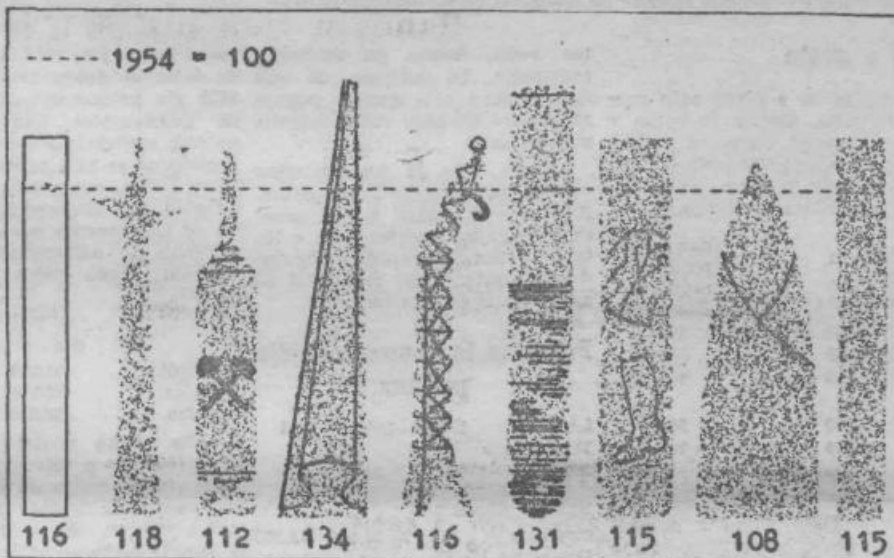
Izpolnitev družbenega plana v l. 1955

INDEKS INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

Za industrijsko proizvodnjo je v vseh povojnih letih značilen močan vzpon iz leta v leto, tako da spada Jugoslavija v zadnjih letih med tiste države, ki imajo največji porast proizvodnje. Izjemo tvorita samo leti 1951 in 1952. V letu 1955 je bila industrijska proizvodnja za 2,42-krat večja kakor v letu 1939 (indeks 242).

PORAST PROIZVODNJE V L. 1955

V letu 1955 je imela največji porast metalurgija, kjer so najbolj prišle do izraza tudi nove zmogljivosti, nadalje kemična industrija (v širšem smislu) in proizvodnja energije. Kakor vidimo, pa so indeksi v predelovalni industriji še vedno nižji od indeksov v drugih vejah.

PROIZVODNJA PO NAMENU

V primeri z letom 1939 je proizvodnja sredstev dela porasla za več kot 9-krat (indeks 917), medtem ko je proizvodnja materiala za reprodukcijo porasla za 2,3-krat (indeks 228), proizvodnja potrošnega blaga pa nekaj nad dvakrat (indeks 207). V zadnjem času se je ta odnos nekoliko popravil, za sedaj pa v zelo skromnem obsegu.

V risbi predstavljajo: dvojnica črta — delovna sredstva, navadna črta — potrošno blago in črtkasta črta — reprodukcijski material.

V GOSPODARSTVU ZAPOSLENO OSEBJE

Kakor vidimo, se je število zaposlenih v primerjavi s prvimi povojnimi leti več kot podvojilo. Objavljenih podatkov pa ne moremo vzeti kot popolnoma točne, ker smo jih črpali iz posebnih virov, vendar pa dajejo približno sliko.

Med zaposlenimi je tudi določeno število delavcev in uslužbencev, ki na svojih sedanjih delovnih mestih niso potrebni in zato obremenjujejo podjetja.

Proizvodnja v l. 1955

Z družbenim planom za leto 1955 se je računalo, da se bo industrijska proizvodnja povečala za 15 odstotkov (v primeri z letom 1954) dejansko pa je bila povečana za 16 odstotkov. Plan smo torej presegli za eno točko. V zadnjih nekaj letih, zlasti pa v letu 1955, spada Jugoslavija med tiste države, ki imajo največji porast industrijske proizvodnje.

K temu so največ pripomogli novi objekti. Investicije iz prejšnjih let prihajajo vse bolj do izraza, čeprav niso še vse zmogljivosti popolnoma dokončane, od tistih pa, ki so dokončane, v mnogih še niso obvladali proizvodnega procesa. Vendar pa lahko rečemo, da smo v največjem delu dokončali program osnovne investicijske graditve povojnih let in da smo izpolnili najvažnejše naloge: zgrajena je bila močna bazična industrija, zlasti strojegradnja, odstranjena so bila nekatera ozka grla v proizvodnji, udeležba polizdelkov in končnih izdelkov pa se v izvzom postopoma večja na račun surovin.

V tej smeri se je gospodarstvo v glavnem razvijalo tudi v letu 1955. Proizvodnja je še naprej najbolj rasla v bazični industriji, zlasti v električni energiji (za 28 odstotkov), v črni (31 odstotkov) in barvasti metalurgiji (22 odstotkov), v elektroindustriji (28 odstotkov) in kemični industriji (33 odstotkov).

Izredno se je povečala proizvodnja nekaterih važnejših proizvodov: električne energije od treh milijard 440 milijonov v letu 1954 na 4 milijarde 340 milijonov KW ur v letu 1955, kokska od 491 na 731.000 ton, jekla od 616 na 805.000 ton.

Predelava barvastih kovin se je prav tako znatno povečala, zlasti aluminija. Tu so prišle do izraza nove tovarne v Kidričevem, Svetozarevu in Sevoju (valjani baker, kabli in drugo).

Strojegradnja je povečala svoj prispevek k razvoju drugih vej s tem, da je povečala proizvodnjo krogljastih ležajev, tovarnjakov, električnih aparatov in naprav, opreme za gradbeništvo itd.

Zlasti očitno se je povečala proizvodnja kmetijskih strojev in orodja od 8.700 na 13.000 ton. Kemična industrija je prav tako znatno povečala svoje možnosti, da vpliva na razvoj kmetijstva: proizvodnja umetnih gnojil se je skoraj podvojila.

Po drugi strani pa je predelovalna industrija še vedno rasla bolj počasi kakor bazična. Medtem ko se je proizvodnja delovnih sredstev povečala za 20 odstotkov, znaša povečanje proizvodnje materiala za reprodukcijo 17 odstotkov, potrošnega blaga pa komaj 12 odstotkov. V zadnjem času se je pokazalo nesorazmerje tudi v proizvodnji delovnih sredstev: strojegradnja je predvsem silila k proizvodnji velike opreme, srednjim in drobnim serijskim strojem in napravam ter pripravam za remont pa ni povečala dosti pozornosti. To najbolj občutimo sedaj, ko je treba rekonstruirati predelovalno industrijo ter promet in preskrbeti serijsko mehanizacijo za gradbeništvo in rudarstvo.

Razlogi za relativno zaostajanje predelovalne industrije pa ne leže pretežno v napravah, temveč v surovinah, kar zlasti velja za živilsko in tekstilno industrijo. Na tem področju smo dosegli določen napredek. Sladkorne pese pridelamo nad dvakrat več kakor pred vojno, tobaka za 57 odstotkov več, sončnice 6-krat več. V letu 1955 se je nadalje zelo povečala proizvodnja polivinil-klorida v prahu in predelanega, ki vse bolj dobivajo surovine za tekstilno industrijo, industrijo nečist in gume. Tudi tvarna viskose, ki jo gradijo v Lomnici, bo precej povečala sklad tek-

stlinih surovin. Še vedno pa uvažamo nekajkrat več bombaža, kakor pa ga pridelamo doma, prav tako tudi velike količine oljnic ali masčob in nekaterih vrst usnja. Pridelek sladkorne pese ne more zadostiti zmogljivostim sladkornih tovarn itd.

S tem v zvezi naj opozorim na nezaudostno izkoriščanje zmogljivosti tako v predelovalni industriji kakor tudi v drugih panogah, sedaj konkretno zlasti v strojegradnji. Nepopolno izkoriščanje zmogljivosti otežuje tudi povečanje delovne produktivnosti. Pogoj za to povečanje niso samo surovine, temveč tudi vzdrževanje strojev in naprav (promet, gradbeništvo, neke veje predelovalne industrije). Posamezne zastarele in nezaudostno vzdrževane naprave od časa do časa ustavijo delo, ali pa delajo z zmanjšano močjo, kar nujno zmanjšuje zmogljivost vsega obrata ali podjetja.

A tudi težave glede goriva in energije in trenutne težave na tržišču (strojegradnja, elektroindustrija) vplivajo, da se zmogljivosti ne izkoriščajo zadostno.

Lani smo nakopali 15 milijonov 207.000 ton premoga. To pa še vedno ni bilo dovolj, da bi zadostili vsem potrebam v državi. Cenijo, da bo leto proizvodnja še znatno porasla, toda še vedno ne dovolj, da bi zadostila vsem potrebam. Električne energije smo imeli v splošnem dovolj, ni pa še izdelan sistem daljnovodov, ki bi omogočil enakomerno potrošnjo.

V vsakem primeru še vedno nismo dosegli optimalnega nivoja proizvodnje po sedaj razpoložljivih zmogljivostih. Skoraj v vseh panogah je še precej neizkoriščenih zmogljivosti, razlogi, zakaj niso izkoriščene, pa niso vselej objektivne narave, pa tudi v predelovalni industriji ne.

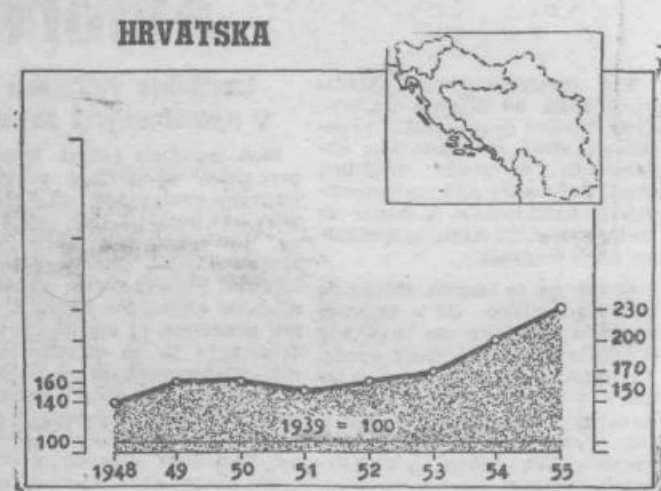
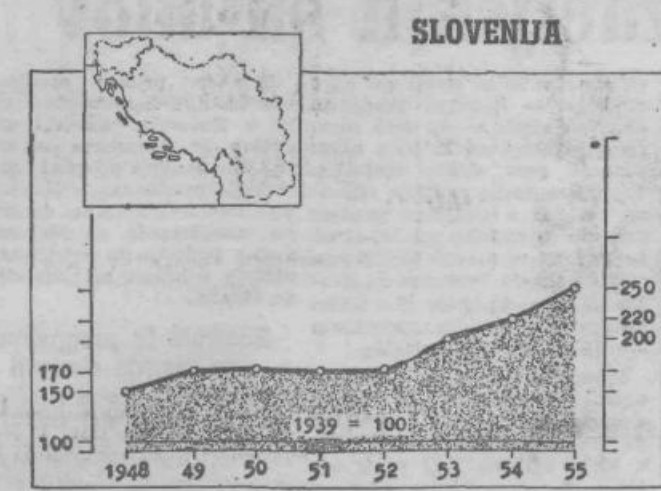
Treba je tudi pripomniti, da lani delovna produktivnost ni kdo ve kaj porasla. Res je, da je bil porast delovne sile za 3 točke manjši kakor pa porast proizvodnje, učinek novih mehaniziranih zmogljivosti pa bi bil lahko še dokaj večji. V podjetjih so še vedno velike rezerve delovne sile zlasti ne-kvalificirane, ki obremenjujejo proizvodnjo. Po nekaterih proračunih Inštituta za delovno produktivnost cenijo, da je na primer v tekstilni industriji angleški delavec povprečno skoraj dvakrat bolj produktiven kakor pa naš, čeprav nima v mehanizaciji bistvenih prednosti.

Vse, kar smo navedli, kaže, da smo v letu 1955 v glavnih obrih dokončali dolgoletni napor za ustvaritev naše povojne ekonomske politike, da smo, nadalje, uspešno rešili bistvene naloge, kar pa je pripeljalo do novih težav in neenakomernosti, toda hkrati so dali tudi pogoji za njihovo odstranitev. Bazična industrija daje lahko sedaj odločilni prispevek za hitrejši razvoj kmetijstva, prometa, gradbeništva in predelovalne industrije, za boljše mehanizacijo in za povečanje delovne produktivnosti. Dokončanje vrste najvažnejših objektov pa omogoča, da zmanjšamo napore v zvezi z investicijami.

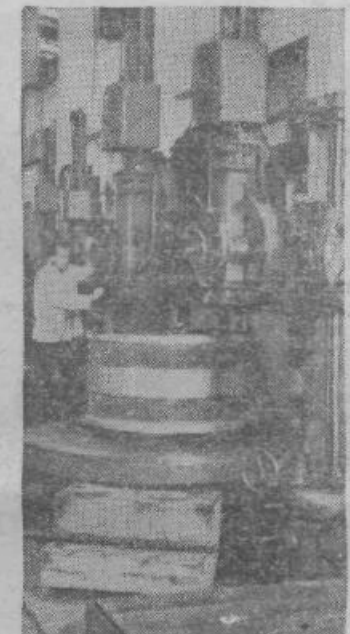
V tem znamenju so bili storjeni ukrepi za rekonstrukcijo predelovalne industrije, za omejitve investicij in za spremembo nujne strukture, in vse močnejše prizadevanje, da bi vneljali in izvažali norme in premije, da bi razbremenili podjetja od neproduktivnega osebja in povečali delovno produktivnost snloh ter približali asortiment proizvodnje realnim potrebam gospodarstva. Vse to pa teži k obvladovanju sedanjih težav in k enakomernemu nadaljnjemu gospodarskemu vzponu.

M. JAKIČ

PROIZVODNJA PO REPUBLIKAH

Osnovni industrijski izdelki

	1939	1955
Elektroindustrija	mil. kw ur 1.173	4.340
Premog	1000 ton 7.032	15.207
Metalurški koks	1000 ton —	731
Surova nafta	1000 ton 3	257
Predelava nafte	1000 ton 97	744
Surovo železo	1000 ton 101	514
Surovo jeklo	1000 ton 235	805
Valjano blago	1000 ton 151	494
Elektrolitski baker	1000 ton 12	25
Svinec	1000 ton 11	76
Vošlo steklo	1000 ton 11	29
Cement	1000 ton 894	1.563
Zveplena kislina	1000 ton 23	73
Umetna gnojila	1000 ton 73	204
Kmetijski stroji	1000 ton 2	13
Tovornjaki	kosov —	1.921
Kolesa	1000 kosov —	48
Rezan les	1000 m³ 1.922	1.873
Papir in karton	1000 ton 42	72
Bombažne tkanine	mil. m² 111	174
Volnene tkanine	mil. m² 12	26
Obutev	mil. parov 9	15
Jedilno olje	1000 ton 12	37
Pivo	1000 hl 427	804
Tobačni izdelki	1000 ton 11,8	16,2

